

Maak vaart met de warmtetransitie

Oproep naar aanleiding van de Transitievisies Warmte

In het klimaatakkoord is afgesproken dat in 2050 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af zijn. Als eerste stap worden tot 2030 de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen verduurzaamd. In het coalitieakkoord zijn daarnaast nog extra ambities uitgesproken voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Om deze ambities en klimaatdoelstellingen te halen, werken gemeenten samen met diverse stakeholders om uiteindelijk in 2050 aardgasvrij te zijn. De netbeheerders hebben de Transitievisies Warmte geanalyseerd. Naar aanleiding van deze analyse maken we ons zorgen en willen we het Rijk en gemeenten oproepen om vaart te maken zodat we een betaalbaar, betrouwbaar en veilig netwerk behouden.

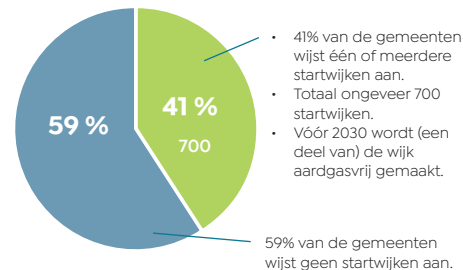
Netbeheerders voorzien een hockeystick-effect in het werk dat uitgevoerd moet worden. Rond 2030 zal een onrealistisch aantal buurten en wijken tegelijk op de planning staan om aangepakt te worden. Dit is een risico voor het op tijd kunnen realiseren van de klimaat- en coalitieakkoordafspraken. Voor een succesvolle warmtetransitie is het van belang dat gemeenten samen met netbeheerders een plan maken waar het net moet worden verzaaid en dat ruimte voor de noodzakelijke transformatorhuisjes wordt gereserveerd. Netbeheerders pleiten er dan ook voor om op tijd te beginnen en het elektriciteitsnet te ontlasten. Daarnaast kunnen gemeenten en het Rijk actief aan de slag met het stimuleren van de individuele route waarbij isoleren in combinatie met een hybride warmtepomp een prima tussen- én eindoplossing is.

ESSENTIËLE INFORMATIE OM TE STARTEN MET DE UITVOERING

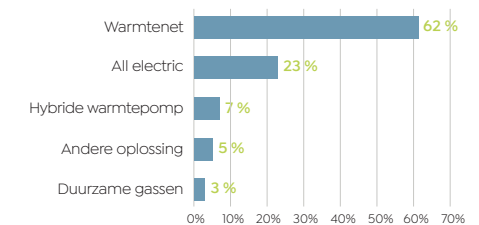
Gemeenten kregen de opdracht om vóór het einde van 2021 een eerste versie van de Transitievisie Warmte (TVW) op te stellen. Hierin staat beschreven in welke wijken zij tot en met 2030 aan de slag gaan, hoeveel woningen en andere gebouwen tot en met 2030 (bijna) aardgasvrij worden gemaakt, welke alternatieve warmtevoorzieningen per wijk kansrijk zijn en welke warmtealternatieven de laagste nationale kosten hebben. Dit is essentiële informatie om een inschatting te kunnen maken van mogelijke knelpunten op het energienet en, daaraan gerelateerd, de noodzakelijke investeringen en het bijbehorende werkpakket. Echter, hoe langer het duurt tot de plannen concreet genoeg zijn om de realisatie te kunnen voorbereiden, hoe groter de druk wordt op het uitvoeren van het werkpakket daarna.

In de geanalyseerde Transitievisies Warmte wijst 41% van de gemeenten één of meerdere startwijken aan. Voor de startwijken is vaak nog geen definitieve warmteoplossing gekozen, maar worden meerdere opties overwogen. Van de geïdentificeerde startwijken, zien we dat voor meer dan de helft (62%) een warmtenet wordt gekozen of overwogen. We zien dat 53% van de gemeenten geen tijdspad in de Transitievisie Warmte heeft opgenomen. Dat betekent dat het onduidelijk is wanneer er gestart gaat worden met planvorming en wanneer er wordt overgegaan tot realisatie. 31% van de gemeenten voorziet een iets concreter tijdspad voor haar startwijken, maar een specifiek jaar van realisatie ontbreekt. Slechts 16% van de gemeenten heeft een duidelijk tijdspad voor ogen, met een startjaar en een realisatietermijn.

Aanwijzing startwijken

Gekozen of overwogen warmteoplossingen 700 startwijken

* Data grafieken gebaseerd op analyse door netbeheerders van 312 Transitievisies Warmte.

NIET ALLES KAN TEGELIJK WORDEN GEREALISEERD

De warmtetransitie vraagt om aanpassing van de elektriciteits- en gasnetten en de uitbreiding van reeds bestaande warmtenetten. We zien dat met name de elektriciteitsnetten in de wijk steeds hoger belast zullen worden. Tegelijkertijd hebben we te maken met een chronisch tekort aan technici en materialen. Niet alles kan tegelijk en niet alles kan in één keer.

HANDREIKING RICHTING GEMEENTEN: SAMEN SCHERPER WORDEN OP TOEKOMSTIGE KEUZES

We spreken waardering uit voor de eerste belangrijke stap die gemeenten hebben genomen: het opleveren van de Transitievisies Warmte. We kunnen niet wachten met de schop in de grond steken totdat alle wijken een duidelijke, definitieve warmteoplossing hebben. De schaarste in menskracht, materiaal en ruimte is te groot. Op weg naar het realiseren van een toekomstbestendig net, is het noodzakelijk vroegtijdig samen te werken.

Samen een Wijkuitvoeringsplan opstellen

Netbeheerders hebben geholpen bij het opstellen van de Transitievisies Warmte en helpen graag met de verdere uitwerkingen in [Wijkuitvoeringsplannen](#). De informatie die nodig is om deze plannen op te stellen, is onder andere het ingeschatte tempo van fasering, de tussenstappen die gezet worden in de verduurzaming, alsmede de definitieve type warmteoplossing(en). Ook de verwachte ontwikkelingen van laadinfra, de verwachte groei van zon-op-dak en de verwachte verduurzaming van woningbouwcorporaties dienen al zoveel mogelijk meegenomen te worden.

Met deze inzichten kunnen de netbeheerders en gemeenten vervolgens een ruimtelijk plan opstellen voor een zo toekomstbestendig mogelijke energie-infrastructuur, inclusief de verwachte aantallen transformatorhuisjes en de benodigde ruimte daarvoor. Hoe eerder we kunnen afstemmen met andere partijen met infrastructuur onder de grond, activiteiten voor vergunningstrajecten in gang kunnen zetten en plannen kunnen borgen in omgevingsplannen, hoe sneller de realisatie daarvan kan verlopen.

Wat heeft de netbeheerder minimaal nodig?	Collectief warmtenet / collectief isoleren / hybride warmtepomp / ontwikkeling laadinfra / zon-op-dak
Wat is de gekozen warmteoplossing, of zijn de gekozen oplossingen? (vermogen warmtepomp / type pomp)	✓
Wat zijn de tijdlijnen voor de wijkaanpak? (verwachte start-/einddatum)	✓
Hoe ziet de fasering eruit in tijd?	✓
Aantal woningen dat betrokken is.	✓
Welke straat, welk deel van de wijk wordt aangepakt?	✓
Wat zijn de groeiprognozes van andere ontwikkelingen in de buurt/wijk, zoals mobiliteit en zon-op-dak?	✓
Bij warmtenet: wat is het tracé?	✓

Tabel: checklist Wijkuitvoeringsplan

PLEIDOOI AAN HET RIJK: MAAK VAART EN MAAK UITVOERBAAR

Het realiseren van de energietransitie is een flinke opgave die geen enkele partij in zijn eentje kan plannen en uitvoeren. Het spreiden van de opgave is belangrijk om de warmtetransitie uit te voeren. Daar is regie en ondersteuning bij nodig vanuit het Rijk. Wij vragen om een stevig programma dat gemeenten ondersteunt bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving, waaronder de aanpassingen van de energie-infrastructuur.

Als netbeheerders verwachten we dat zowel collectieve als individuele aanpakken blijven gelden. Maar we hebben wel haast bij de uitvoering. Zorg daarom voor voldoende subsidie-instrumenten om bewoners te verleiden om te verduurzamen, zowel via collectieve als individuele routes. Maak daarnaast vaart met het wetsvoorstel 'gemeentelijke instrumenten warmtetransitie' waar essentiële instrumenten in staan voor zowel gemeenten als netbeheerders om de warmtetransitie mogelijk te maken en het werk efficiënt uit te kunnen voeren.

Voor de uitvoerbaarheid zijn echter niet alle technieken gelijk. De uitvoeringscapaciteit van de netbeheerders is namelijk beperkt. Met name het elektriciteitsnet knelt en de technici die daar aan werken zijn schaars. Zet daarom extra in op technieken die minder druk op het elektriciteitsnet leggen, zoals isolatie, hybride warmtepompen, duurzame gassen en (hoge temperatuur) warmtenetten. We roepen op om spoedig de ambitie van de bijmengverplichting groen gas waar te maken.

Tot slot: netbeheerders hebben behoefte aan houvast om de infrastructuur te plannen. Een regionale (uitvoerings)structuur kan ook helpen om de infrastructuur te plannen en de lessen uit verschillende wijken te delen. Daarvoor helpt meer standaardisatie. Ontwikkel een format voor het Wijkuitvoeringsplan en richt instrumenten in om hierop te monitoren.